

Bruksela, dnia 20 lutego 2009 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 11/2009

WYMIAR SPRAWIEDLIWIŚCI I SPRAWY WEWNĘTRZNE

Rezolucja PE w sprawie działalności CIA w Europie

Parlament Europejski potępił kraje europejskie za to, że nie wyjaśniły sprawy amerykańskich więzień w Europie. W przyjętej 19 lutego rezolucji posłowie uznali, że mieli rację, wskazując w 2007 roku na zaangażowanie Polski w program tajnych lotów i więzień CIA w Europie. Posłowie zauważyli, że wiele państw członkowskich UE współpracowało z władzami USA i dlatego podzielają one odpowiedzialność polityczną, moralną i prawną za transport i przetrzymywanie osób uwięzionych w Guantanamo i w tajnych ośrodkach przetrzymywania.

Parlament Europejski przyjął - stosunkiem głosów **334 za, 247 przeciw i 86 wstrzymujących się** - rezolucję w sprawie rzekomego wykorzystania krajów europejskich przez CIA do transportu i nielegalnego przetrzymywania więźniów, której projekt złożyły wspólnie grupy PSE, ALDE, Zieloni oraz GUE/NGL.

Posłowie podkreślają, że jak potwierdził późniejszy rozwój wypadków, informacje dochodzące z Polski, a także z innych krajów (Włoch, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii) potwierdzają ich ustalenia sprzed dwóch lat, że „wiele państw członkowskich UE było zaangażowanych w kontakty lub w aktywną bądź pasywną współpracę z władzami USA w zakresie prowadzonego przez amerykańskie siły wojskowe i CIA nielegalnego transportu więźniów do ośrodków przetrzymywania lub ich przetrzymywania w Guantanamo oraz innych tajnych więzieniach”. Dlatego zdaniem posłów państwa członkowskie UE podzielają szczególną odpowiedzialność polityczną, moralną i prawną za transport i przetrzymywanie osób uwięzionych w Guantanamo i w tajnych ośrodkach przetrzymywania.

• **Brak działań ze strony państw członkowskich**

Posłowie krytykują państwa członkowskie za brak działań, które zmierzałyby do wyjaśnienia, w jaki sposób realizowany był amerykański program wydawania w trybie nadzwyczajnym zatrzymanych i podejrzanych o działalność terrorystyczną. PE wzywa państwa członkowskie i instytucje UE do współpracy z właściwymi organami międzynarodowymi, w tym organami ONZ oraz Rady Europy i do przekazania

Parlamentowi wszelkich istotnych informacji. Należy ustalić odpowiedzialność za tajne ośrodki przetrzymywania – w tym więzienie w Guantanamo – oraz za program wydawania więźniów w trybie nadzwyczajnym

Posłowie stwierdzają, że osoby porwane w ramach programu wydania w trybie nadzwyczajnym zostały przewiezione przez amerykańskie władze do Guantanamo lub innych państw lotami wojskowymi lub lotami CIA, które często odbywały się nad terytorium UE, a także miały międzylądowania w niektórych państwach członkowskich UE. Osoby przewożone do krajów trzecich były poddawane torturom w miejscowych więzieniach.

Posłowie uważają również, że urzędnicy niektórych państw członkowskich UE mieli dostęp do więźniów w Guantanamo lub w innych ośrodkach przetrzymywania i że prowadzili ich przesłuchania, legitymizując tym samym istnienie takich ośrodków przetrzymywania.

- **Tuzin lotów CIA w Polsce**

Od czasu przyjęcia sprawozdania przez Komisję tymczasową w lutym 2007 roku (sprawozdanie Claudio Favy) w państwach członkowskich UE miał miejsce szereg wydarzeń, *w tym decyzja polskiego premiera o przekazaniu prokuratorom dokumentów w sprawie lotów i więzień CIA oraz ustalenie przez polskiego prokuratora, że ponad tuzin lotów CIA dotyczyło lotniska w Szymanach.*

Posłowie zwracają uwagę, że niektóre rządy objęły tajemnicą państwową informacje dotyczące dochodzeń w sprawie wydawania więźniów. Tak stało się na przykład we Włoszech, gdzie postępowanie w sprawie wydania Abu Omara jest obecnie zawieszona w oczekiwaniu na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie legalności powołania się na tajemnicę państwową. W Wielkiej Brytanii Sąd Najwyższy oświadczył, że nie może nakazać ujawnienia informacji o rzekomym torturowaniu Binyama Mohameda, ponieważ minister spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii ujawnił, że Stany Zjednoczone groziły Wielkiej Brytanii zablokowaniem udostępniania danych wywiadowczych na temat terroryzmu.

- **Sprawa Portugalii - wykreślenie zdania, w którym było wymienione nazwisko szefa Komisji Europejskiej Barroso oraz wspomniana została Portugalia**

Najwięcej kontrowersji wywołała propozycja sprawozdawcy **Claudio Favy** (PSE, Włochy), by w rezolucji wytknąć obecnemu szefowi Komisji Europejskiej **Jose Barroso**, że kiedy był premierem chadeckiego rządu Portugalii (2002-04) w kraju tym lądowały samoloty z więźniami CIA. Taki zapis był nadal zawarty w przesłanej do Państwa wersji z dnia 16 lutego 2009 r. Przeciwno takiemu zapisowi ostro zaprotestował jednak obecny socjalistyczny szef portugalskiej dyplomacji **Luis Amado**. W liście do PE uznał, że ignorowanie zapewnień kolejnych portugalskich rządów, że nic nie wiedzą o nielegalnym współdziałaniu w działalności CIA „narazi na szwank wiarygodność Parlamentu Europejskiego”. Dzięki głosom socjalistów, którzy wsparli chadeków - EPP-ED (czyli rodzinę polityczną Barroso), cała wzmianka o Portugalii została wykreślona. Eurodeputowany Claudio Fava nie krył rozgoryczenia, że jego rodzima grupa socjalistyczna ugięła się pod presją rządu w Lizbonie, który broni dobrego imienia szefa KE. Zdaniem sprawozdawcy stało się tak dlatego, że

Barroso stara się o pozostanie na drugą kadencję w Brukseli. „Żaden szef rządu, który kolaborował z USA nie ma politycznego autorytetu do kierowania KE ani żadną inną europejską instytucją”, powiedział eurodeputowany Fava.

- **Dekrety Obamy - duży krok naprzód, wątpliwości pozostają**

Zdaniem posłów, choć dekrety wydane przez prezydenta Obamę 22 stycznia 2009 r. stanowią duży krok naprzód, to jednak wydają się jedynie częściowo rozwiązywać kwestie tajnego przetrzymywania i uprowadzania, a także kwestię stosowania tortur.

Parlament przypomina, że wydawanie w trybie nadzwyczajnym i tajne przetrzymywanie są niezgodne z międzynarodowym prawem dotyczącym praw człowieka, Konwencją ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur, europejską konwencją o ochronie praw człowieka i Kartą praw podstawowych.

- **Sprawozdanie Komisji tymczasowej**

Parlament Europejski 14 lutego 2007 roku przyjął sprawozdanie, którego projekt powstał w Komisji tymczasowej ds. rzekomego wykorzystywania krajów europejskich przez CIA do transportu i przetrzymywania więźniów. Raport wypominał wtedy krajom europejskim, że te "przymykały oko" na obsługiwane przez CIA loty, które w pewnych przypadkach były wykorzystywane do wydania w trybie nadzwyczajnym lub niezgodnego z prawem przewożenia zatrzymanych. Eurodeputowani uważają, że kraje członkowskie nie wypełniły zaleceń tego sprawozdania, w którym PE oskarżył rządy państw członkowskich - w tym Polskę - o współpracę z USA i ukrywanie jej przed opinią publiczną. Zasugerowali wówczas, że tajne więzienie było w Starych Kiejkutach niedaleko lotniska w Szymanach - choć nie znaleźli na to stuprocentowych dowodów.

- **Reakcje EPP-ED i polskich eurodeputowanych**

Największa, chadecka grupa w PE - EPP-ED, była przeciwna nie tylko wzmiance o szefie Komisji Europejskiej Barroso, ale w ogóle całej rezolucji - uznając, że nie ma w niej niczego nowego.

„Nie ma żadnych nowych informacji. Nie udowodniono, że jakiegokolwiek prawa - polskie czy europejskie - zostały złamane. Czy zostały złamane - jest do ustalenia przez polski sąd. Parlament Europejski nie jest sądem i nie powinien być używany jako sąd przez lewicę” - oświadczyła eurodeputowana **Urszula Gacek** (EPP-ED).

Także europoseł **Konrad Szymański** (UEN) skrytykował rezolucję. „To są deklaracje kompletnie pozbawione jakiegokolwiek wagi, to strata czasu Parlamentu. Wydaje się, że jest to już tylko i wyłącznie wewnętrzna zabawa europejskiej lewicy”, dodał.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska¹

---

¹ Na podstawie debaty w Parlamencie Europejskim, notatek prasowych PAP i informacji prasowych PE.

Załączniki:

1. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie rzekomego wykorzystania krajów europejskich przez CIA do transportu i nielegalnego przetrzymywania więźniów, 19 lutego 2009 r.
2. Sprawozdanie w sprawie zbadania sprawy rzekomego wykorzystania krajów europejskich przez CIA do transportu i nielegalnego przetrzymywania więźniów, 30 stycznia 2007 r.